

Ohvriabi

Ohvriabi on tasuta avalik sotsiaalteenus, mille eesmärgiks on säilitada või parandada ohvri toimetulekuvõimet

Ohvriabitöötajad pakuvad emotsionaalset tuge ja jagavad informatsiooni abi saamise võimaluste kohta. Samuti juhendavad ja abistavad suhtlemisel riigi ja kohaliku omavalitsuse asutustega ning teiste ohvrile vajalikke teenuseid osutavate asutustega

Õigus pöörduda ohvriabisse on kõigil inimestel, kes on langenud hooletuse või halva kohtlemise, füüsilise, vaimse või seksuaalse vägivaldaga ohvriks. Igal inimesel, kellele on põhjustatud kannatusi või tekitatud kahju, on võimalik saada nõustamist sõltumata sellest, kas kahju tekitaja on tulnud avalikuks ja kas tema vastu on algatatud kriminaalmenetlus

Pöördu ohvriabitöötaja poole, kui tahad oma probleemi rääkida, tunned, et vajad tuge oma murede lahendamiseks või soovid leida oma olukorrast väljapääsu

Lepitusteenus

Lepitusteenus rakendus 2007. aasta veebruaris. Lepitusmenetluse käigus kohaldub II astme kuritegudele, lepitatakse teise astme kuriteo osapooli, s.o kannatanut ja kahtlustatavat või süüdistatavat. Lepitusteenuse osutamise tagab Sotsiaalkindlustusamet ning lepitamist viivad läbi vastava koolituse saanud ohvriabitöötajad.

Lepitusmenetluse eesmärk on saavutada kokkulepe kahtlustatava või süüdistatava ja kannatanu leppimiseks ning kuriteoga tekitatud kahjude heastamiseks. Lepitamine võimaldab rohkem kaasata kannatanut otsustusprotsessi ning vähendada kuriteoga kaasnenud pingeid, hirmu, viha jms tundeid. Lepitusmenetluse läbiviimisel arvestatakse ennekõike kannatanu/ohvri huve. Lepitamine tõstab kannatanu/ohvri väärtust ja suurendab tema kaasatust. Lepitamise läbiviimisel tegeletakse kuriteo mõlema osapoolega.

Otsuse kriminaalasja lõpetamiseks lepitusmenetluse teel teeb osapoolte nõusolekul prokuratuur või kohus. Lepitusprotsess lõpeb osapoolte vahelise kirjaliku lepituskokkuleppe sõlmimisega. Lepituskokkulepe sisaldab kuriteoga tekitatud kahju heastamise korda ja tingimusi, kuid võib sisaldada ka muid tingimusi sh reaaltoimingute tegemist. Lepitaja roll on eelkõige selles, et suunata pooli normaalsele ja täidetavale kokkuleppele (nt mõne töökohustuse täitmine kannatanu heaks, ravikohustusele allumine ja teraapias osalemine jm).

Kuriteoohvritele makstavad riiklikud hüvitised

Hüvitist makstakse juhul, kui kuriteo tagajärjel on ohvril tekkinud raske tervisekahjustus, vähemalt kuus kuud kestev tervisehäire või kui ohver on saanud kuriteo tagajärjel surma. Ohvriabi seaduse alusel hüvitatakse 80% varalisest

kahjust, kuid ühele ohvrile ja tema kõigile ülalpeetavatele kokku mitte rohkem kui 9590 eurot.

Hüvitise suuruse määramisel võetakse aluseks vägivallakuriteoga tekitatud järgmine varaline kahju:

- prillidele, hambaproteesidele, kontaktläätsedele ja muudele keha funktsioone asendavatele abivahenditele ning riiete tekitatud kahju;
- töövõimetusel tulenev kahju;
- ohvri ravikulud;
- ohvri surmast tulenev kahju;
- ohvri matusekulud.

Töövõimetusel tulenev kahju on vägivallakuriteost põhjustatud ajutise või püsiva töövõimetusel tõttu saamata jäänud osa tulust. Nimetatud kahju hüvitise suurus leitakse ohvri ühe kalendripäeva keskmise tulu järgi. Ühe kalendripäeva keskmise tulu aga arvutatakse ohvri eelneva kuue kuu sotsiaalmaksuga maksustatud tulust.

Kuriteoohvri töövõimetus võib olla **ajutine** või **püsiv** ja sellest tulenevalt arvutatakse kahju erinevalt. Ajutisest töövõimetusel tuleneva kahju arvutamisel korrutatakse ohvri ühe kalendripäeva keskmise tulu haiguspäevade arvuga ning saadud summast lahutatakse ohvrile määratud töövõimetusel hüvitis. Püsivast töövõimetusel tuleneva kahju arvutamisel korrutatakse ohvri ühe kalendripäeva keskmise tulu arvuga 30 ja saadud summast lahutatakse ohvrile määratud töövõimetusel pension. Seejuures on kahju arvutamisel erisused juhul, kui ohver oli püsivalt töövõimetuks tunnistatud juba enne tema suhtes vägivallakuriteo toimepanemist ning juhul, kui ohver jätkab töötamist pärast vägivallakuritegu.

Ohvri ravikuludeks loetakse ravimise kulud ning ravimite ja keha funktsioone asendavate abivahendite soetamise kulud; traumajärgsete tüsistuste kergendamise ja tervise seisundile kohase uue eriala õpetamisega seotud hädavajalikud kulutused; eespool nimetatud asjaoludega seotud hädavajalikud sõidukulud. Ohvri ravikulude hulka loetakse ka kulutused psühholoogilisele nõustamisele kuni 10 seansi ning psühhoteraapiale kuni 15 seansi.

2007. aasta 1.jaanuaril jõustus ohvriabi seaduse muutmise seadus, mille üheks eesmärgiks on süüte ohvritele ja nende perekonnaliikmetele riigi poolt vajaduse korral psühholoogilise abi kulutuste hüvitamine.

Psühholoogilise abi kulu hüvitist on vajaduse korral õigus saada kuni ühe kuupalga alammäära (4350 krooni, alates 01.01.2011 278.02 eurot) ulatuses nii ohvril endal kui ka ohvri perekonnaliikmetel (kuni kolme kuupalga alammäära ulatuses), kui nende toimetulekuvõime on ohvri suhtes toime pandud süüte tõttu langenud. Psühholoogilist abi vajava ühe pere liikmetele hüvitatakse psühholoogilisele abile tehtud kulutused kokku kuni kolme kuupalga alammäära ulatuses.

Psühholoogilise abi kulude hüvitamise regulatsioon on loodud eeskätt selleks, et aidata kaasa kergemate kuritegude ja väärtegude ohvriks (näiteks s.h perevägivalda juhtumite) langenud ohvrite kiiremale psühholoogilisele rehabilitatsioonile ning vägivalda- ja muude kuritegude ohvrite perekonnaliikmete sotsiaalse toimetulekuvõime paranemisele.

Psühholoogilise abi kulude hüvitise saamise eelduseks on süüte kohta väärteo-või

kriminaalmenetluse alustamine. Psühholoogilise abi kulud hüvitatakse õigustatud isikule ühe aasta jooksul süüteo toimepanemisest arvates. Seadusest tulenevalt on psühholoogilise abi teenusteks psühholoogiline nõustamine, psühhoteraapia või tugigrupi teenuse osutamine.

Psühholoogilise abi kulude hüvitamiseks tuleb esitada vastav taotlus piirkondlikule ohvriabi töötajale. Psühholoogilise abi kulud maksab välja Sotsiaalkindlustusamet.

Ohvri surmast tuleneva kahjuna hüvitatakse vägivallakuriteo tagajärjel hukkunud ohvri ülalpeetavatele järgmine protsent ohvri tulust:

- ühele ülalpeetavale 75 %;
- kahele ülalpeetavale 85 %;
- kolmele või enamale ülalpeetavale kokku 100%.

Ohvri surmast tulenev kahju arvutatakse tema ühe kalendripäeva keskmise tulu järgi. Ühe kalendripäeva keskmine tulu aga arvutatakse ohvri eelneva kuue kuu sotsiaalmaksuga maksustatud tulust. Ühe kuu keskmise tulu leidmiseks korrutatakse ohvri ühe kalendripäeva keskmine tulu arvuga 30. Ülalpeetavatele hüvitatava ühe kuu kahju arvutamiseks korrutatakse ohvri ühe kuu keskmine tulu ülalpeetavate arvule vastava protsendiga. Saadud summast lahutatakse ülalpeetavatele määratud toitjakaotuspension. Ohvri matusteks tehtud kulutused hüvitatakse kulud kandnud isikule summas 448 eurot.

Hüvitise taotlemine

Hüvitist saab taotleda üldjuhul aasta jooksul pärast kuriteo toimumist. Hüvitise taotlemise eelduseks on kriminaalasja algatamine politsei poolt. Hüvitise taotlemiseks tuleb pöörduda Sotsiaalkindlustusameti piirkondliku pensioniameti poole ja esitada:

1) hüvitistaotlus

2) põhidokumendid:

- isikut tõendav dokument;
- dokument, milles on märges kehtiva tähtajalise või alalise elamisloa kohta, juhul kui hüvitise taotlejaks on Eestis elav välismaalane;
- volikiri ja/või kohtuotsus eestkoste määramise kohta, juhul kui hüvitistaotlusele kirjutab alla taotleja esindaja;
- lapse sünnitunnistus, juhul kui alaealise hüvitistaotlusele kirjutab alla lapse vanem või eestkostja;
- dokument töösuhte peatumise kohta, juhul kui ohvri töösuhe oli peatatud enne vägivallakuritegu;
- kohtuotsus või eeluurimisasutuse tõend kuriteoga seotud asjaolude kohta.

3) lisadokumendid sõltuvalt varalise kahju iseloomust:

- ajutise töövõimetuse korral töövõimetuslehe vormistanud arsti tõend;
- püsiva töövõimetuse korral seda tõendav dokument (arstliku ekspertiisi otsus);
- ravikulude korral dokumendid, mis tõendavad ohvri ravikulud ja nende suurust (nt visiiditasu arve, raviprotseduuri arve, ravimiarve);
- ohvri surma korral surmatunnistus ja matusekulud tõendavad arved;
- prillidele, hambaproteesidele, kontaktläätsedele ja muudele keha funktsioone asendavatele abivahenditele ning riie- ja aksessuaaridele tekkitatud kahju arvestamiseks nende

loetelu ja nende ostmist või parandamist tõendav

Allikas:

<http://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/ohvriabi-ja-lepituskeskus> [1]

<http://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/kuriteoohvritele/> [2]

Allikas URL: <https://www.kriminaalpoliitika.ee/et/perevagivalla-vorgustik/ohvriabi>

Lingid:

[1] <http://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/ohvriabi-ja-lepituskeskus>

[2] <http://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/kuriteoohvritele/>